

VERZOEK OM INPUT VOOR EEN EFFECTBEOORDELING

Dit document dient om het publiek en belanghebbenden te informeren over de toekomstige wetgevingswerkzaamheden van de Commissie, zodat zij feedback kunnen geven over de analyse van het probleem door de Commissie en over mogelijke oplossingen. Bovendien kunnen zij relevante informatie doorgeven waarover zij beschikken, bijvoorbeeld over de mogelijke gevolgen van de verschillende opties.

TITEL VAN HET INITIATIEF	GreenData4All – geactualiseerde regels inzake ruimtelijke milieugegevens en toegang tot milieu-informatie
LEIDEND DG (VERANTWOORDELIJKE EENHEID)	ENV.01 — Strategie, Digitalisering, Betere Regelgeving en Economische Analyse
VERWACHT SOORT INITIATIEF	Wetgevingsvoorstel
INDICATIEVE PLANNING	Goedkeuring verwacht in het eerste kwartaal van 1-2025
AANVULLENDE INFORMATIE	Infrastructuur voor ruimtelijke informatie in Europa

A. Politieke context, probleemomschrijving en subsidiariteitscontrole

Politieke context

Er zijn gegevens nodig om op alle niveaus beter geïnformeerde en betere beslissingen te kunnen nemen. De [Europese datastrategie](#) kondigt de ontwikkeling aan van gemeenschappelijke Europese dataruimtes in belangrijke sectoren en gebieden van algemeen belang. Dataruimtes zijn digitale omgevingen waartoe gegevensverstrekkers, -bemiddelingsdiensten en -gebruikers toegang hebben om gegevens te delen. Zij zorgen ervoor dat er meer gegevens beschikbaar komen in de economie en de samenleving, maar laten de controle over aan de bedrijven en personen die de gegevens genereren. Een van deze dataruimtes is de gemeenschappelijke dataruimte voor de Europese Green Deal, die tot doel heeft het potentieel van data te ontsluiten ter ondersteuning van de prioritaire acties van de Green Deal op het gebied van klimaatverandering, circulaire economie, nulverontreiniging, biodiversiteit en ontbossing. Tegen deze achtergrond zou het GreenData4all-initiatief dat in de Europese datastrategie is aangekondigd de bestaande regels in het kader van de Inspire-richtlijn (zie hieronder) inzake het delen van geospatiale milieugegevens actualiseren en verder ontwikkelen om ze in overeenstemming te brengen met recente horizontale initiatieven en wetgeving op het gebied van digitale gegevens (zie hieronder) en om de stroom van openbare gegevens naar de dataruimte voor de Green Deal te faciliteren. Een grotere domeinoverschrijdende beschikbaarheid en toegankelijkheid van milieu-informatie via de dataruimte voor de Green Deal zal leiden tot meer transparantie voor burgers om een beter inzicht te krijgen in de toestand van het milieu waarin zij leven, de ontwikkeling van groene oplossingen en innovatie in een Europese eengemaakte markt voor gegevens faciliteren, en kan de rationalisering van de wettelijke rapportagevereisten ondersteunen (zie hieronder) door gegevens die reeds zijn gepubliceerd ter ondersteuning van de beleidsvorming te hergebruiken.

De Inspire-richtlijn

[De Inspire-richtlijn](#) stelt de gegevensinfrastructuur vast die nodig is om het milieubeleid van de EU met ruimtelijke informatie te ondersteunen. Inspire heeft tot doel burgers en bedrijven betere toegang te geven tot ruimtelijke gegevens die hen kunnen helpen geïnformeerde beslissingen te nemen over hoe met het milieu te interageren. Ruimtelijke gegevens hebben direct of indirect betrekking op een specifiek geografisch gebied of een specifieke geografische locatie. De richtlijn verplicht alle EU-lidstaten om nationale gegevensinfrastructuren en -catalogi op te zetten en te onderhouden die openbaar toegankelijk zijn om het gemakkelijker te maken ruimtelijke gegevens te vinden en te raadplegen. Deze catalogi moeten onderling compatibel zijn en een standaardformaat gebruiken, zodat de gegevens vergelijkbaar zijn en over de grenzen heen kunnen worden gedeeld en gebruikt. De catalogi en de daarin opgeslagen gegevens moeten ook regelmatig worden bijgewerkt om ervoor te zorgen dat de gegevens actueel blijven. Dit draagt bij tot de toegang tot milieugegevens en maakt het gemakkelijker om informatie van en tussen overheidsinstanties uit te wisselen, bijvoorbeeld bij het beheer van grensoverschrijdende crises, zoals overstromingen.

[Horizontale initiatieven en wetgeving op het gebied van digitale gegevens](#)

De afgelopen jaren heeft de EU **nieuwe horizontale initiatieven en wetgeving op het gebied van digitale gegevens** aangenomen. De [datagovernanceverordening](#) heeft tot doel het delen van gegevens te vergemakkelijken, onder meer door het vertrouwen te versterken door middel van neutrale en transparante gegevensbemiddelaars als betrouwbare organisatoren van het delen of bundelen van gegevens binnen de gemeenschappelijke Europese dataruimtes. De [richtlijn open data](#) versterkte op haar beurt de verplichting voor overheidsinstanties en overheidsbedrijven om hun data op verzoek beschikbaar te stellen, tenzij de toegang wordt beperkt of uitgesloten. De [uitvoeringsverordening inzake hoogwaardige datasets](#) bevat een lijst van hoogwaardige datasets die in het bezit zijn van de overheidssector (datasets waarvan het hergebruik grote voordelen kan opleveren voor de samenleving en de economie). In het kader van het initiatief moeten deze datasets zoveel mogelijk gratis herbruikbaar zijn, toegankelijk zijn via applicatieprogrammeringsinterfaces, beschikbaar zijn in machineleesbaar formaat en in bulk kunnen worden gedownload. Voor ruimtelijke gegevens die onder Inspire vallen, verwijst de uitvoeringshandeling naar de regels in het kader van Inspire om deze ruimtelijke gegevens beschikbaar en toegankelijk te maken voor hergebruik.

Rationalisering van de rapportagevereisten

De Commissie heeft zich ertoe verbonden een nieuwe impuls te geven aan de **rationalisering en vereenvoudiging van de verslagleggingsvereisten** voor bedrijven en overheden. Het doel is onnodige lasten met 25 % te verminderen zonder de daarmee verband houdende beleidsdoelstellingen te ondermijnen (zie bijvoorbeeld het [werkprogramma van de Commissie voor 2024](#)).

In dit verband is de Commissie voornemens de Inspire-richtlijn te wijzigen, zoals aangekondigd in het [steunpakket voor kmo's](#), teneinde de bestaande rapportageverplichtingen te halveren. De inspanningen om de resterende lasten in andere wetgeving te verminderen, zullen worden voortgezet in het kader van het GreenData4all-initiatief.

Probleem dat met het initiatief wordt aangepakt

Uit de [evaluatie](#) is gebleken dat de Inspire-richtlijn het voor overheidsdiensten en bedrijven gemakkelijker en goedkoper heeft gemaakt om toegang te krijgen tot ruimtelijke gegevens. De openbare beschikbaarheid van ruimtelijke gegevens heeft geleid tot talrijke toepassingen in de publieke en private sector. Het maakt ruimtelijke ordening bijvoorbeeld gemakkelijker dankzij gedetailleerde kaarten, verbetert de samenwerking tussen nutsbedrijven bij geplande werkzaamheden en maakt een nauwkeurigere raming van de waarde van vastgoed en verzekeringspremies mogelijk.

De evaluatie bracht echter een aantal problematische kwesties aan het licht. Bovendien, en buiten het huidige toepassingsgebied van Inspire, bevestigen recente beleidsontwikkelingen, zoals nieuwe horizontale data-initiatieven (datagovernanceverordening, uitvoeringsverordening inzake hoogwaardige datasets) en de totstandbrenging van een dataruimte voor de Europese Green Deal, de noodzaak van herziening. Om het gebruik van gegevens in de dataruimte voor de Green Deal volledig mogelijk te maken, moet de werking van de Inspire-richtlijn worden verbeterd en moeten de wettelijke bepalingen worden afgestemd op andere wetgeving inzake digitale gegevens.

1. **De regels van de Inspire-richtlijn voor het delen van ruimtelijke milieugegevens zijn doorgaans te prescriptief** en te rigide en bouwen niet voort op recentere horizontale datawetgeving. Zij zijn daardoor niet aangepast voor gebruik in de toekomstige dataruimte voor de Green Deal. Het risico van uiteenlopende regels kan de lasten voor gegevensverstrekkers en -gebruikers verhogen en leiden tot een versnipperd data-aanbod.
2. **De Inspire-gegevens zijn van beperkt nut bij de ontwikkeling en uitvoering van milieubeleid (effectbeoordeling, monitoring en rapportage, evaluatie).** Inspire richt zich op geospatiale gegevens. Gegevens over de toestand van het milieu en de druk op het milieu ontbreken grotendeels.
3. **De Inspire-richtlijn is sterk gericht op de publicatie van ruimtelijke gegevens die in het bezit zijn van gegevensverstrekkers en houdt geen rekening met de snel veranderende gebruikersbehoeften en de manier waarop en voor welk doel de gegevens worden gebruikt.**

Grondslag van het EU-optreden (rechtsgrondslag en subsidiariteitscontrole)

Richtlijn 2007/02/EG is gebaseerd op artikel 192, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Artikel 192, lid 1, biedt de rechtsgrondslag voor maatregelen ter bescherming van het milieu, met inbegrip van het gebruik van beschikbare gegevens als basis voor de voorbereiding van milieubeleid.

Praktische noodzaak van EU-optreden

De Inspire-richtlijn verplicht de autoriteiten van de lidstaten om ruimtelijke gegevens toegankelijk te maken. Zij creëert governancestructuren en zorgt voor EU-brede interoperabiliteit. Het creëert een pool van

expertise op EU-niveau en bevordert samenwerking en innovatie tussen de lidstaten. Deze EU-brede gegevensuitwisseling creëert toegevoegde waarde voor individuele nationale databanken, aangezien gebruikers milieuproblemen die de nationale grenzen overschrijden, kunnen analyseren.

De Inspire-richtlijn is uniek in haar opzet en ambitie en wordt nu geflankeerd door andere horizontale en sectorale wetgeving, bijvoorbeeld inzake open data, hoogwaardige datasets, gegevensbeheer en intelligente vervoerssystemen. De Europese datastrategie schetst de ambitie van de EU voor de komende jaren en heeft tot doel van de EU een leider te maken in een datagestuurde samenleving. Met een interne markt voor data kunnen gegevens binnen de hele EU en door alle sectoren heen vrij circuleren. Dat is goed voor ondernemers, onderzoekers en overheden. Bovendien bevordert de strategie de ontwikkeling van een dataruimte voor de Europese Green Deal om de nodige gegevens beschikbaar te stellen om de transitie naar een koolstofneutrale economie tegen 2050 te ondersteunen. De werking van de Inspire-richtlijn moet worden verbeterd en de regels inzake het delen van milieugegevens moeten worden geactualiseerd om de deelname van gegevenshouders aan de dataruimte voor de Green Deal te bevorderen en te vergemakkelijken. .

B. Doelstellingen en beleidsopties

Het GreenData4All-initiatief heeft tot doel van de Inspire-richtlijn een doeltreffender en kostenefficiënter instrument te maken voor het delen van milieugegevens ter ondersteuning van de ontwikkeling en uitvoering van milieubeleid en de overgang naar een duurzamere economie.

In het kader van het initiatief zullen met name de volgende **doelstellingen** in aanmerking worden genomen:

1. Het delen van milieugegevens op een efficiëntere en toekomstbestendigere manier beschikbaar en toegankelijk maken.
2. Inspelen op de behoeften op het gebied van de ontwikkeling en uitvoering van milieubeleid en gegevensgestuurde milieumonitoring en -rapportage mogelijk maken, de kwaliteit van het bewijsmateriaal over de toestand van het milieu verbeteren en de groene data-economie stimuleren.
3. Overstappen van een leveranciergerichte benadering naar een gebruikersgerichte benadering waarbij elke impuls voor het beschikbaar stellen van data wordt onderbouwd door een duidelijke gebruikersbehoefte en/of zakelijke waardeketen.

In dit stadium overweegt de Commissie verschillende beleidsmaatregelen om deze doelstellingen te verwezenlijken.

Betreffende de technische specificaties voor gegevens en gegevensuitwisseling:

- Vereenvoudiging en modernisering van de technische bepalingen voor gegevensharmonisatie, netwerkdiensten — met inbegrip van het uitgebreide gebruik van applicatieprogrammeringsinterfaces (API's) — en metagegevens.
- De gegevenskenmerken en de regels voor het uitwisselen en hergebruik van gegevens afstemmen op de relevante horizontale wetgeving.
- Flexibele oplossingen overwegen voor het vaststellen van gegevenskenmerken en gegevensuitwisselingsnormen door middel van flexibele coördinatiemechanismen om deze toekomstbestendig en technologie-neutraal te maken.

Betreffende de reikwijdte van de gegevens die ter ondersteuning van de ontwikkeling van het milieubeleid moeten worden opgenomen:

- Overwegen het toepassingsgebied van de Inspire-richtlijn te heroriënteren op milieugegevens, waarbij niet-milieugerelateerde gegevens (kadastrale percelen en landbouwpercelen, gebouwen, wegennetten enz.) buiten het toepassingsgebied worden gelaten, zodat deze door andere sectorale instrumenten kunnen worden opgevolgd.
- Overwegen verder te gaan dan het huidige toepassingsgebied van ruimtelijke gegevens en andere niet-ruimtelijke milieugegevens beschouwen als attributen die verband houden met de ruimtelijke gegevens of als afzonderlijke gegevenssets.
- Overwegen om door burgers gegenereerde milieugegevens in het toepassingsgebied op te nemen.
- Overwegen om door de EU en de lidstaten gefinancierde onderzoeksgegevens op te nemen.
- Overwegen Inspire-gegevensuitwisseling te gebruiken als standaardproces voor het delen van gegevens in het kader van het milieubeleid, waardoor de rapportage uit hoofde van de milieuvoorschriften van de EU wordt vergemakkelijkt, bijvoorbeeld door de eenmalige ("once only") verspreiding van milieugegevens te bevorderen.

Betreffende de organisatorische / governancestructuur:

- Handhaving van de huidige governancestructuur met de bestaande Inspire-deskundigengroepen.
- Een nieuwe governancestructuur overwegen die:
 - integreert met de governancestructuur die is opgezet in het kader van horizontale wetgeving inzake gegevens (Open Data Committee, Europees Comité voor gegevensinnovatie);
 - Inspire en de reikwijdte van de gegevens ervan aan het initiatief voor de dataruimte voor de Europese Green Deal verbindt en een vernieuwde en mogelijk brede drijvende kracht achter dit initiatief vormt.
- De rol van gegevensbemiddelaars definiëren, in overeenstemming met de datagovernanceverordening.
- Erkende organisaties voor gegevensaltruïsme identificeren om overheidsgegevens aan te vullen.
- Technische/operationele en organisatorische oplossingen overwegen om het gebruik en hergebruik van gegevens door publieke en particuliere instanties aan te moedigen.
- Nadenken over governance- en traceerbaarheidsmechanismen om te zien hoe Inspire-gegevens worden hergebruikt om downstreamdiensten te creëren.

Op basis van verdere analyse en input van belanghebbenden over deze maatregelen zullen in de effectbeoordeling beleidsopties worden geformuleerd en geanalyseerd.

C. Waarschijnlijke effecten

Het initiatief zal naar verwachting positieve effecten hebben door het publieke kader voor het delen van milieugegevens te moderniseren. Dit moet voordelen opleveren voor een breed scala aan bedrijven en overheden in de datawaardeketen. Er is potentieel om banen te helpen scheppen in de sector gegevenshergebruik en de economische waarde van overheidsgegevens te vergroten. De meeste kosten voor de aanpassing van de regelgeving zullen in eerste instantie grotendeels door overheidsinstanties worden gedragen. Zij zullen echter ook profiteren van een beter gebruik van gegevens bij de beleidsvorming en van betere openbare diensten voor de samenleving.

De waarde die wordt gecreëerd door openbare milieugegevens voor hergebruik beschikbaar te stellen, gaat verder dan de kwantificeerbare voordelen in termen van monetaire waarde. Het initiatief zal ook bijdragen tot de versterking van de milieudemocratie en tot een eerlijke groene en digitale transitie. Het zal dit doen door de doelstelling te bevorderen om een hoog niveau van milieubescherming te waarborgen, zoals gedefinieerd in het Handvest van de grondrechten, en door bij te dragen tot een schoon en gezond milieu. Door snellere toegang tot gegevens, meer transparantie bij milieueffectbeoordelingen en beleidsvorming, en de ontwikkeling van groene gegevensproducten en -diensten mogelijk te maken, zal het de werkzaamheden ondersteunen die worden verricht op het gebied van milieubescherming en het aanpakken van de gevolgen van de klimaatverandering.

D. Instrumenten voor betere regelgeving

Effectbeoordeling

Een effectbeoordeling, ondersteund door verzamelde gegevens en een raadpleging van belanghebbenden, zal helpen bij de voorbereiding van het beleidsinitiatief en als input voor het wetgevingsvoorstel van de Commissie. Dit proces zal worden uitgevoerd in overeenstemming met de richtsnoeren voor betere regelgeving. De werkzaamheden zullen worden ondersteund door een studie die in 2023 zal worden besteld om bewijsmateriaal te verzamelen, het raadplegingsproces van belanghebbenden te ondersteunen en analyses uit te voeren.

De effectbeoordeling zal ook baat hebben bij:

- De bevindingen van de [evaluatie](#) waarbij belanghebbenden en deskundigen zijn geraadpleegd.
- Nieuwe studies van de Commissie over de mogelijke toepassing van het mechanisme voor gegevensaltruïsme waarin de datagovernanceverordening voorziet, en de mogelijke rol van gegevensbemiddelaars.
- Het [“Science for Policy”-verslag “INSPIRE — A Public Sector Contribution to the European Green Deal Data Space”](#), 2021.
- Het [“Science for Policy”-verslag “Beyond INSPIRE — Perspectives on the legal foundation of the European Green Deal Data Space”](#), 2023.
- Het JRC-verslag [“European Data Spaces — Scientific insights into data sharing and utilisation at scale”](#), 2023.

Voorts zal de effectbeoordeling ook voortbouwen op de resultaten van de [voorbereidende acties voor de dataruimte van de Green Deal](#) van het programma Digitaal Europa van de EU om de samenhang te waarborgen en de efficiëntie en doeltreffendheid te maximaliseren.

Raadplegingsstrategie

Rekening houdend met de feedback over dit verzoek om input zal de Commissie in het eerste kwartaal van 2024 een openbare raadpleging organiseren om de standpunten van verschillende belanghebbenden te verzamelen. De vragenlijst zal in alle EU-talen beschikbaar zijn en kan ook in alle officiële talen van de EU worden beantwoord. Nadat de openbare raadpleging is afgesloten, zal een feitelijke samenvatting worden gepubliceerd op het portaal “Geef uw mening” van de Commissie. Dit zal worden aangevuld met andere raadplegingsactiviteiten om bewijsmateriaal te verzamelen door middel van interviews met deskundigen op verschillende gebieden. Er zal ook een workshop met deskundigen worden gehouden, samen met gerichte raadplegingen.

Waarom deze raadpleging?

De Commissie wil de standpunten van belanghebbenden verzamelen over de kwesties die bij de evaluatie van de Inspire-richtlijn aan het licht zijn gekomen, de uitdagingen van een snel evoluerend Europees datalandschap en de mogelijke beleidsbenaderingen om deze kwesties aan te pakken. De raadpleging zal ook gericht zijn op het verzamelen van bewijsmateriaal en gegevens om beleidsopties in kaart te brengen en te beoordelen en het toepassingsgebied van de toekomstige richtlijn te bepalen.

Doelgroep

De belangrijkste belanghebbenden zijn milieu- en geospatiale gegevensdeskundigen uit de lidstaten die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de richtlijn, overheidsdiensten, de opengegevensgemeenschap, non-profitorganisaties en organisaties met winstoogmerk in verschillende sectoren (milieu, geospatiale diensten, mariene diensten, landbouw, nutsvoorzieningen, slimme steden, mobiliteit, energie), personen die geïnteresseerd zijn in milieubescherming, opensourcesoftwaregemeenschappen, normalisatie-instellingen en de wetenschappelijke gemeenschap. Dit zijn de belangrijkste begunstigden wat betreft kostenbesparingen en het vermogen van gebruikers om op nieuwe en innovatieve manieren toegang te krijgen tot en gebruik te maken van gegevens.